

Energijos vartojimo efektyvumo didinimas - vienas Lietuvos ekonomikos prioritetų ir Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos tikslų. Pasiiekta jau pusė mūsų šalies užsibrėžto tikslo iki 2030 m. sutaupyti 39,3 TWh galutinės energijos. Taupant energiją, mažėja įmonių išlaidos ir didinamas jų konkurencingumas. Didelių įmonių energijos vartojimo auditų rezultatai atskleidžia, kad verslas gali daug prisidėti prie energijos taupymo ir poveikio klimato kaitai mažinimo. Siekiant didinti efektyvesnį energijos vartojimą, nuo spalio 1 d. įsigaliojo nauji reikalavimai įmonėms.

„Energijos vartojimo efektyvumo didinimas kiekvienai įmonei svarbus ne tik dėl teisės aktų reikalavimų vykdymo, bet tai ir priemonė susimažinti išlaidas, optimizuoti savo veiklą bei išlikti konkurencingai. Įsigaliojantys nauji reikalavimai įmonėms atlikti energijos vartojimo auditus ar įdiegti energijos vadybos sistemas įvertinus jų suvartojamos energijos kiekį, o ne įmonių dydį - ne tik formali prievolė, bet gali atnešti realios naudos verslui, įgyvendinus rekomendacijas“, - sako Lietuvos energetikos agentūros vadovė Agnė Bagočiūtė.

Spalio 1 d. įsigaliojo Energijos vartojimo efektyvumo įstatymo pakeitimai, pagal kuriuos atlikti energijos vartojimo auditus ir teikti ataskaitas arba įdiegti energijos vadybos sistemas nuo šiol privalo daugiau įmonių, priklausomai nuo jų energijos suvartojimo per pastaruosius 3 metus, o ne nuo jų dydžio.

Įmonėms, kurios suvartoja nuo 2,8 iki 23,6 GWh per metus, privaloma atlikti energijos vartojimo auditą. Iki šiol energijos vartojimo auditas buvo privalomas tik didelėms įmonėms ir nepriklausė nuo suvartojamos energijos kiekio. Daugiausiai - per 23,6 GWh energijos per metus suvartojančios įmonės, privalės įsidiegti energijos vadybos sistemas. Anksčiau tai buvo rekomenduojama.

Be to, įmonės, atlikusios energijos vartojimo auditą, privalės pagal jo ataskaitą per metus parengti rekomendacijų įgyvendinimo veiksmų planą, kuriame nurodys konkrečias priemones pagal kiekvieną rekomendaciją visiškai įgyvendinimui. Šio plano rodikliai turės būti viešai skelbiami įmonės vadovybės ataskaitoje, išskyrus komercines paslaptis.

Kaip užtikrinti, kad nauji reikalavimai netaptų įmonėms tik našta, bet prisidėtų prie energijos sąnaudų mažinimo ir didesnio jų konkurencingumo? Kokia Lietuvos ir kitų ES šalių patirtis rengiant energijos vartojimo auditus ir diegiant energijos vadybos sistemas? Tai aptarta Lietuvos energetikos agentūros surengtame pirmajame Nacionalinės stebėsenos grupės susitikime, į kurį susirinko 29 įmonių, valstybės institucijų atstovai, ekspertai, auditoriai.

Iš viso Lietuvoje yra apie 400–500 didelių įmonių, kurioms iki šiol buvo privaloma kartą per ketverius metus atlikti energijos vartojimo auditus ir teikti audito ataskaitas. Lietuvos energetikos agentūros apibendrinti auditų rezultatai rodo, kad mūsų šalies 60 didelių įmonių gali sutaupyti daugiau kaip dešimtadalį bendro jų energijos poreikio – 10,59 proc., arba net 1,15 TWh energijos per metus, įgyvendinusios 2023 m. atliktų energijos vartojimo auditų rekomendacijas. Tiek energijos užtektų Kauno miestą aprūpinti šilumos energija visus metus.

Renginio dalyviai diskusijose akcentavo energijos vartojimo auditų ir vadybos sistemų diegimo iššūkius, veiksmų plano rengimo ir viešinimo problemas, taip pat įmonių pagal energijos suvartojimo kriterijų nustatymo specifiką. Vienas didžiausių iššūkių bus tiksliai nustatyti, kurios įmonės patenka į įpareigotųjų sąrašą, taip pat užtikrinti, kad jos turėtų paprastus ir patogius įrankius deklaruoti energijos suvartojimą. Įmonių atstovai pabrėžė praktinių priemonių poreikį – skaičiuoklių energijos vienetų konvertavimui, pavyzdinių formų ir aiškios informacijos rinkinių. Pasak diskusijos dalyvių, tokios priemonės reikšmingai palengvintų naujų reikalavimų įgyvendinimą.

Taip pat aptartas valstybės institucijų vaidmuo, padedant įmonėms prisitaikyti prie naujų reikalavimų bei prižiūrint įmonių pareigų laikymąsi ir auditų kokybę. Lietuvos energetikos agentūros Energijos vartojimo efektyvumo didinimo kompetencijų centras atlieka energijos auditų kokybės ir audito sistemos priežiūrą.

Nacionalinės stebėsenos grupė suburta, įgyvendinant ES programos LIFE projektą „LEAPto11“ (angl. *Linking Energy Audit and EnMS Policies towards new EED article 11*), kuriame Lietuvos energetikos agentūra dirba kartu su kitų ES valstybių narių partneriais. Projektas skirtas padėti ES valstybėms narėms perkelti į nacionalinę teisę Direktyvos dėl energijos vartojimo efektyvumo 11-ojo straipsnio nuostatas ir palengvinti pramonės įmonėms įgyvendinti naujus privalomus energijos vartojimo efektyvumo didinimo reikalavimus, kurių iki šiol nebuvo. Nacionalinės stebėsenos grupės tikslas – bendradarbiavimo ir tinklaveikos skatinimas, sudarant galimybę keistis informacija ir patirtimi, teikti pasiūlymus, stiprinti techninės pagalbos ir sprendimų priėmimo procesą.

